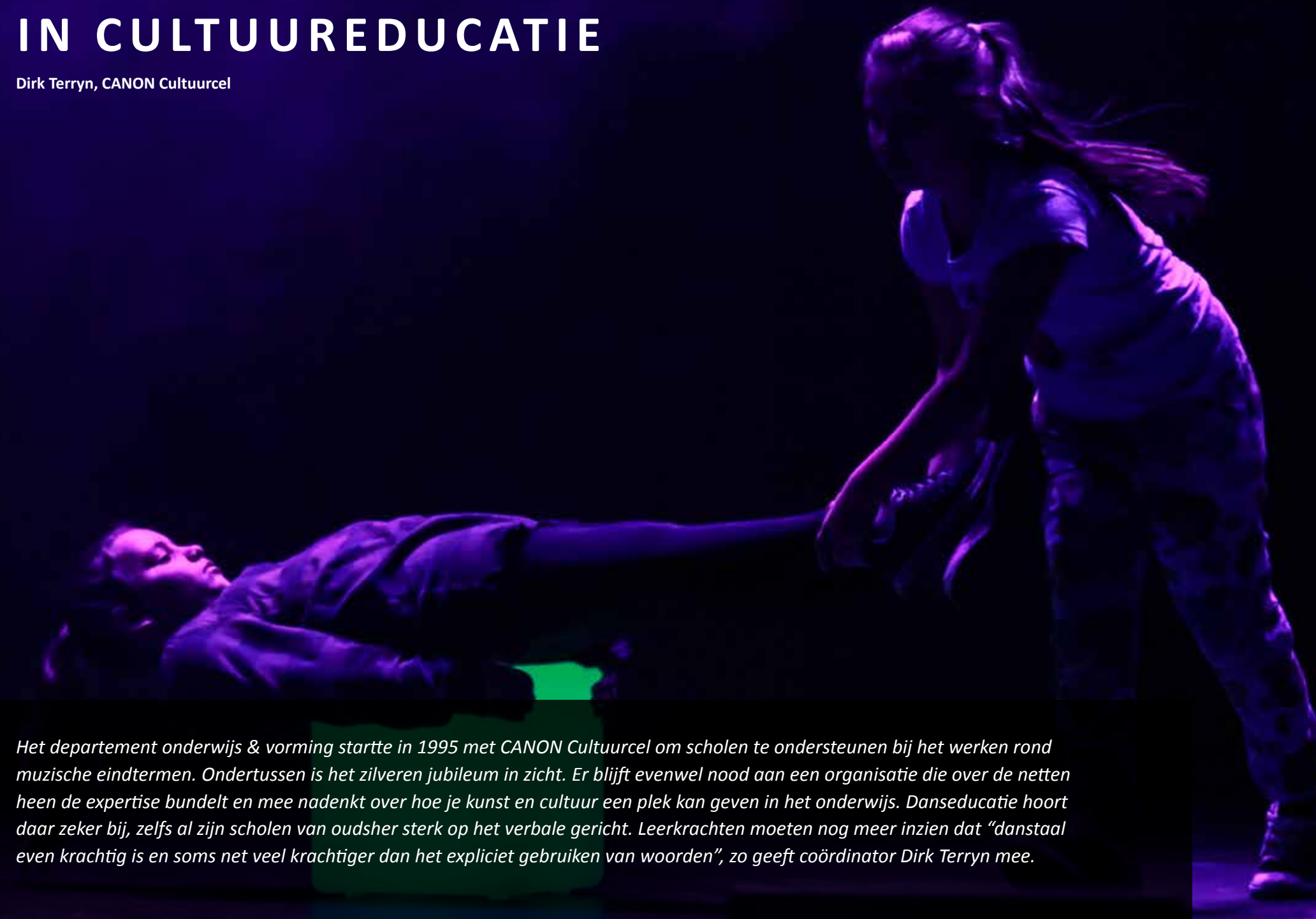

PASSERELLE ALS (BUITEN)BEENTJE IN CULTUUREDUCATIE

Dirk Terry, CANON Cultuurcel

Het departement onderwijs & vorming startte in 1995 met CANON Cultuurcel om scholen te ondersteunen bij het werken rond muzische eindtermen. Ondertussen is het zilveren jubileum in zicht. Er blijft evenwel nood aan een organisatie die over de netten heen de expertise bundelt en mee nadenkt over hoe je kunst en cultuur een plek kan geven in het onderwijs. Danseducatie hoort daar zeker bij, zelfs al zijn scholen van oudsher sterk op het verbale gericht. Leerkrachten moeten nog meer inzien dat “danstaal even krachtig is en soms net veel krachtiger dan het expliciet gebruiken van woorden”, zo geeft coördinator Dirk Terry mee.

Elk jaar organiseert CANON Cultuurcel de Cultuurdagen voor studenten uit de lerarenopleiding. Twee dagen lang kunnen 2.000 toekomstige leerkrachten proeven van cultuur via workshops, voorstellingen, lezingen,... Inhoud die ze niet meteen in hun opleiding krijgen, en die hen enthousiast moet maken om er later zelf mee aan de slag te gaan in de klas. Passerelle is al jaren bewust een vaste gast, want leerkrachten blijven dans toch maar een ‘vreemd’ medium vinden.

“Met Passerelle willen we bewijzen dat het kan. Pol Coussement gaat drie keer twee uur met een klas aan de slag. Een doorsnee klas van jongeren die niet meteen artistiek ingesteld zijn. Het resultaat, een voorstelling van een zevental minuten, laten we tijdens de Cultuurdagen zien op het grote podium van deSingel. Die zeven minuten zijn een bijzonder sterk statement: ze bewijzen dat je geen maanden moet repeteren of het lessenrooster volledig moet omgooien. Ook een heel korte interventie van een kunstenaar kan een ingrijpende impact hebben op een klas. Als je die jongeren, waarvan de meeste nog nooit op een podium hebben gestaan, daar in deSingel ziet in al hun fierheid en kracht, dan weet je het wel.”

“Je hebt wel iemand nodig met de ervaring van Pol. Ik ben ervan overtuigd dat niet elke kunsteducatieve medewerker dit soort opdrachten aankan, en dat hoeft

ook niet. Het is best een groot avontuur én een groot risico. De periode is zo kort dat je letterlijk geen tijd hebt om bij te sturen tussendoor. Maar eenmaal geland, is de vreugde en de ontlading des te groter. Pol weet als geen ander te werken met wat er is: de diversiteit van de jongeren, hun talenten, hun verwachtingen, hun zoeken en zelfs hun weerstand. Hij gaat de dialoog aan en slaagt erin om van de klas een groep te maken.”

“Tijdens de Cultuurdagen heeft Maud Vanhauwaert altijd een interview met de deelnemers. Je hoort dan hoe geweldig dankbaar ze zijn naar de choreograaf toe, de man die het artistieke proces in gang heeft gezet en tot een goed einde heeft gebracht. Je voelt die dankbaarheid ook op scène. Dat is iets wat een publiek ontroert en hopelijk openstelt om zelf ook met een kunstorganisatie in zee te gaan. We laten nog te veel kansen liggen. Als je ziet wat ocharme drie interventies in een klas kunnen doen: wat ontzeg je leerlingen dan als je zelf niet zoiets probeert in je klas? Dat willen we meegeven aan de leerkracht-van-morgen: doe ook zoiets, ga samenwerking met kunstenaars aan, kleur buiten de lijntjes.”

“Ook voor andere projecten werken we samen met Passerelle. Zo hebben we een jaar lang bijna 60 scholen de kans gegeven om een antipesttraject te doen. Passe-

relle was een van de kunsteducatieve organisaties die dat op een schitterende manier hebben uitgewerkt met de scholen. We belichten daarmee niet alleen het medium van de kunstvorm, maar ook het algemeen-pedagogische. Als je een klasleraar hoort zeggen “Amai, mijn groep is daar zo door gegroeid”, dan zie je welke impact dans kan hebben. Het vertrouwen van samen te dansen, dat hele groeiproces is zo gigantisch mooi.”

“En toch voel je ook dan nog twijfel bij de leerkrachten als ze nadien hun ervaringen uitwisselen: zijn de andere trajecten die rond taal werkten en pesten expliciet benoemd, misschien toch niet beter geslaagd? Te dikwijls lijkt het alsof de dingen er niet zijn als we ze niet in woorden zeggen. Scholen zijn echt zoekende naar wat een taal van dans en beweging kan betekenen tegenover de ‘gewone’ taal. Je hebt dan leerkrachten nodig die durven verder kijken en beseffen: ‘We hebben het niet met woorden benoemd, maar fundamenteel is er misschien meer veranderd dan dat we allemaal eens tegen mekaar hebben gezegd dat pesten niet leuk is.’

Die boodschap willen we laten zien aan leerkrachten: dans is als medium misschien net veel krachtiger of toch minstens van een andere, even sterke kracht, dan het woord.”

POL COUSSEMENT, PASSERELLE

“We zijn geen ‘intervenent’. We komen niet zomaar even binnen in een school om daarna weer te vertrekken. We willen een blijvende impact creëren bij jongeren. Dat benadruk ik ook telkens opnieuw bij onze coaches: je moet als coach de ambitie hebben om iets neer te zetten dat wow is. Die ambitie straalt ook af op de jongeren: in plaats van één steen te verleggen, kunnen ze er zo wel twintig verleggen. Onze ambitie dient als hefboom om bij hen dingen los te weken waar ze jaren later nog op kunnen terugvallen.” Het is duidelijk: voor Pol Coussement is danseducatie geen vrijblijvende oefening, integendeel.

“Als ze ons vragen of we voor het proces gaan of eerder voor het product, dan gaan we bij Passerelle resoluut voor het traject. Maar tegelijk vinden we het product ongelooflijk belangrijk. Het mag niet zomaar een proeven zijn van. We willen dat jongeren iets neerzetten dat ook smaakt, en vooral smaakt naar meer. Niet dat we iedereen willen overtuigen om te blijven dansen, maar we willen wel dat jongeren in zichzelf iets ontdekken en naar bovenhalen dat hen ook later nog helpt om hun plek te vinden. Bij Passerelle spreken we niet over deelnemers, we hebben het over aandeelhouders. Participatie betekent dat de voorstelling op het einde van de rit niet van mij is of van Passerelle, maar van elke jongere die eraan meegeeft heeft.”

“Wat we voor de CANON Cultuurdagen doen, is een soort project in sneltempo, en dat druist een beetje tegen de natuur van Passerelle in. We proberen altijd te gaan voor ‘kwali-tijd’, omdat je gewoon tijd nodig hebt om dingen te laten groeien. Jongeren moeten de kans krijgen om zaken in zichzelf te ontdekken. De rol van de leerkracht is daarin ook heel belangrijk. Ik geloof er niet in dat de meeste leerkrachten zelf danseducatie op een goede manier kunnen brengen. Dat hoeft ook niet, daar zijn specialisten voor. Maar het is wel belangrijk dat de leerkracht ervoor open staat om een professional in de klas te halen en samen met hem/haar mee in het bad te springen en als collega’s het traject uit te tekenen en mee te maken.”

“Het blijft moeilijk om leerkrachten te overtuigen om met dans te werken. Ze misen in dans vaak een verhaallijn. Het is een taal die ze niet meteen begrijpen en onbekend blijft nog altijd onbeminde. Het fysieke van dans is natuurlijk ook niet evident. Elkaar aanraken, je kwetsbaar opstellen op een podium: dat is niet zo vanzelfsprekend. Maar ik ben er tegelijk van overtuigd dat je met dans een aantal competenties kan aanleren op een heel duurzame manier: leren samenwerken, respect hebben voor elkaar, probleemoplossend denken, gevoelens leren communiceren,... Met dans kan je iemand mondiger, sterker en zelfredzaam maken.”

“We horen dat ook vaak van de leerkrachten na afloop van een dansproject: dat we van de klas een groep hebben gemaakt. Als je de neuzen in dezelfde richting krijgt en die jongeren leert samenwerken, dan is het resultaat ongelooflijk. Als je dan nog eens naar een toonmoment toe werkt, kan je dat effect nog veel sterker maken. Die jongeren die daar op het podium staan, inspireren met hun verhaal weer anderen, en zo blijft de hefboom werken. Vandaar dat we dat toonmoment ook willen opentrekken en het niet beperken tot een optredentje in de polyvalente ruimte van de school voor één andere klas. Passerelle legt mee contacten met het cultuurcentrum of kunstenhuis om het toonmoment daar te organiseren, liefst ook buiten de schooluren zodat ouders en sympathisanten mee kunnen genieten.”

“Dat die jongeren tijdens de Cultuurdagen bijvoorbeeld op het grote podium van de Singel optreden voor 1.000 mensen, dat geeft een ongelooflijk wow-gevoel. Bij de jongeren, voor wie de Singel op die manier ook een beetje van hen is geworden. Maar ook bij de mensen die in de zaal zitten. Zoiets kunnen bereiken op zo’n korte tijd is fantastisch.”

“Je voelt die dankbaarheid ook op scène. Dat is iets wat een publiek ontroert.”

MAUD VANHAUWAERT, STADSDICHTER VAN ANTWERPEN EN PRESENTATOR CANON CULTUURDAGEN

Maud Vanhauwaert presenteert al enkele edities op rij de Cultuurdagen van CANON Cultuurcel in de Singel. Ze geniet telkens weer van de voorstelling die de jongeren onder begeleiding van Passerelle maken:

“Elk jaar weer ben ik erg onder de indruk van wat Pol Coussement op bijzonder korte tijd weet te realiseren met een klas kinderen en jongeren. In een paar workshops weet hij ze te inspireren, te enthousiasmeren en bovenal vertrouwen te geven zodat ze zichzelf op een artistieke en zeer integere wijze durven laten zien voor een zaal van wel duizend man. Ik weet nog altijd niet hoe hij het doet!”

“In elk geval: wat daar elk jaar weer op het podium ontstaat is pure magie. De leerlingen stijgen boven zichzelf uit en je voelt zowel de bewondering van het publiek, de trots van de leerlingen en leerkrachten, en vooral een intens zinderende groepsdynamiek. Voor mij bewijst Pol als geen ander dat dans een prachtig medium is om je eigen (lichamelijke en geestelijke) bewegingen te verkennen en dat het een woordeloze, voor iedereen begrijpelijke, taal is waarmee je de ontmoeting met de ander kunt aangaan.”